

Suomen Biologian Seura Vanamo ry

Hallitus

Puheenjohtaja Prof. Jouko Rikkinen, biotieteiden laitos, kasviologia, PL 65 (Viikinkaari 1), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ 02941 57793; telekopio 02941 57788; jouko.rikkinen@helsinki.fi

Varapuheenjohtaja Dos. Leena Lindström, bio- ja ympäristötieteiden laitos, PL 35 (Survontie 9), 40014 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO; ☎ (014) 260 4197; telekopio (014) 260 2321; leena.m.lindstrom@jyu.fi

Rahastonhoitaja Intendentti Mikko Piirainen, kasvimuseo, PL 7 (Unioninkatu 44), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ 02941 24438; telekopio 02941 24456; mikko.piirainen@helsinki.fi

Sihteeri FM Annina Launis, kasvimuseo, PL 7 (Unioninkatu 44), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ 040 849 8808; annina.launis@helsinki.fi

Kirjastonhoitaja Tutkija Eeva-Maria Kyheröinen, eläinmuseo, PL 17 (Pohjoinen Rautatiekatu 13), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ 02941 28865; eeva-maria.kyheroinen@helsinki.fi

Lisjäsenet

FT Jaanika Blomster, ympäristötieteiden laitos, PL 65 (Viikinkaari 1), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ 050 415 6659; jaanika.blomster@helsinki.fi

Tutkija Jarmo Saarikivi, ympäristötieteiden laitos, PL 65 (Viikinkaari 1), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ 02941 57714; jarmo.saarikivi@helsinki.fi

Lehtori Jukka Talvitie, Laivalahdenkaari 21 B 27, 00810 HELSINKI; ☎ 040 779 4476; talvitie.bmol@gmail.com

Prof. Jari Valkonen, maataloustieteiden laitos, PL 27 (Latokartanonkaari 5–7), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ 02941 58387; jari.valkonen@helsinki.fi

Vanamon yhdysenkilöt

Joensuu Yliopistonlehtori Teemu Tahvanainen, Itä-Suomen yliopisto, Joensuun kampus, biologian laitos, PL 111, 80101 JOENSUU; ☎ 050 355 9177; teemu.tahvanainen@uef.fi

Jyväskylä Dos. Leena Lindström, bio- ja ympäristötieteiden laitos, PL 35 (sSurvontie 9), 40014 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO; ☎ (014) 260 4197; leena.m.lindstrom@jyu.fi

Lahti Yliopistonlehtori Anne Ojala, Helsingin yliopisto, ympäristöekologian laitos, Niemenkatu 73, 15140 LAHTI; ☎ 02941 20340; anne.ojala@helsinki.fi

Oulu Dos. Annamari Markkola, biologian laitos, PL 3000, 90014 OULUN YLIOPISTO; ☎ (08) 553 1530; annamari.markkola@oulu.fi

Turku Dos. Timo Vuorisalo, biologian laitos, 20014 TURUN YLIOPISTO; ☎ (02) 333 5792; timovuo@utu.fi

Jäsenyys ja jäsenmaksu

Vanamo-seuran jäseneksi voi hakeutua maksamalla jäsenmaksun ja ottamalla yhteyttä seuraan. Vuonna 2017 on Luonnon Tutkijan tilaushinnan sisältävä jäsenmaksu 37 euroa (opiskelijoilta 30 euroa) ja puolisojäsenmaksu 10 euroa. Maksut suoritetaan Vanamon tilille Danske Bank FI51 8000 1100 0702 50.

Kiehtova, uhanalainen meriluonto

Maapallon pinnasta yli kaksi kolmasosaa on merivettä, ja planeettaamme kutsutaan syystä ”siniseksi planeetaksi”. Merten keskisyvyys on lähes 3 800 m, joten vettä on paljon (1,4 miljardia kuutiokilometriä), mutta suhteessa koko maapalloon kaiken veden tilavuus on kuitenkin pieni. Kaikki vesi — merivesi, murtovesi, makea vesi jäätiköt mukaan luettuina ja eliöihin sitoutunut vesi — mahtuisi palloon jonka halkaisija on vain noin 1 400 km. Siis vaikka vettä on paljon, sitä on samalla vähän ja ihmisen hyötykäyttöön erittäin rajallisesti. Kuten kaikki tietävät, vesi on monella tavalla uhattu luonnonvara. Monessa maassa on pula juoma- ja kasteluvdestä, ja jopa valtamerten tuotanto on ihmisen laajamittaisten haittavaikutusten alainen. Liikakalaston on jo pitkään huolestuttanut tutkijoita, ja kaikki ovat varmaan kuulleet valtavista vedenalaisista muovijättesaarekkeista, joiden massan on arveltu muutamana vuosikymmenen kuluttua olevan jopa kalojen biomassaa suurempi. Olemme kaikki tietoisia myös ilmastomuutoksen vaikutuksista, joista merten lämpeneminen tuo mukanaan perinpohjaisia ekologisia seurauksia. Merenpinnan nousu, napa-alueiden talvisen merijään nopea väheneminen, koralliriuttojen haalistuminen ja kuolema, kalojen levinneisyysalueiden erittäin nopeat muutokset erityisesti arktisissa vesissä sekä vieraslajien levittäytymisen aikaisemmin mahdottomiin elinympäristöihin ovat kaikki osa sitä laajamittaista muutosprosessia, johon ihminen lyhytnäköisyydessään on suoraan aikanakin osasyölinen.

Elämä siinä muodossa kuin tunnemme syntyi meressä ja siirtyi evoluution myötä maalle, mistä jotkin muodot, kuten esimerkiksi valaat, muuttivat myöhemmin elämään takaisin mereen. Luonnon monimuotoisuus onkin meressä erittäin suuri, emmekä tiedä meren elämästä läheskään yhtä paljon kuin maalla tai ilmassa elävistä eliöistä. Tiedämme, että meressä biologinen monimuotoisuus seuraa monessa mielessä samaa kaavaa kuin maalla eli että diversiteetti on laskennallisesti pienempi napa-alueilla kuin lähempänä päiväntasaajaa ja että on olemassa selviä monimuotoisuuskeskuksia, kuten esimerkiksi Kaakkois-Aasian laajat ja tektonisesti aktiiviset alueet, joissa myös maanpäällinen monimuotoisuus on suuri.

Oma lähimeremme Itämeri onkin vain pieni, kaukainen kolkka maapallon suuressa valtameressä. Sen keskisyvyys (57 m) on vain 1,5 % valtamerten keskisyvyydestä, ja sen pinta-ala (noin 400 000 km²) vastaa koko maapallon meristä noin prosenttia ja tilavuus (20 900 km³) vain noin promillea. Sama koskee Itämeren luonnon biologista monipuolisuutta. Itämeren gradientti Pohjanmereltä Suomenlahdelle ja Pohjanlahden perukkaan kuvastaa hyvin maailmanlaajuisia rakenteellisia ja toiminnallisia monimuotoisuusgradientteja. Siten voimmekin nostaa kotimaisen biologisen Itämeren-tutkimuksen kansainväliseksi malliesimerkiksi luonnon laboratorion tutkimuksesta! Meri kuten muutkin maapallon ekosysteemit on jatkuvasti muuttuva, eikä staattista tai ”ihanteellista” luonnon tilaa voi määrittellä. Mutta poikkeamia luonnollisista muutoksista voidaan havaita ja mitata, ja muutoksen suuntaan voidaan vaikuttaa. Ja nimenomaan siinä meidän merentutkimuksemme on kansainvälistä huippuluokkaa.

Itämeri tarjoaa todella paljon kaunista katsottavaa sekä merenpinnan päällä että sen alla. Siitä todisteena on upouusi kotimainen kirja *Merens aarteet — löytöretki Suomen vedenalaiseen meriluontoon* (toim. M. Viitasalo, K. Kostamo, E.-L. Hallanaro, W. Viljanmaa, S. Kiviluoto, J. Ekebon & P. Blankett, Gaudeamus 2017). Kirja kokoa 518 sivullaan kansallisen vedenalaisen monimuotoisuushankkeen VELMUn runsaan kymmenen vuoden selvitystyön tulokset yleistajuisiin teksteihin ja atlasytöihin laajasti, jossa maamme tärkeimmät mereiset (ja osittain maustikin akvaattiset) elinympäristöt, levät ja selkärangattomat eläimet käsitellään ryhmittäin ja lajeittain. Minusta kirja kuvaa erittäin hienosti sitä, miten pienen meren sisimmissä perukoissa, missä elinympäristö on ilmastollisesti ja fysiologisesti erittäin ankara, elää ja viihtyy eliölajien rikas kirjo, josta nyt tiedämme huomattavasti enemmän kuin vain joitakin vuosia sitten. Tämä teos antaa uskoa tulevaisuuteen ja siihen, että tahdomme suojella merta ja merenalaista luontoamme tuleville sukupolville!

Erik Bonsdorff